

JOHN MAYNARD KEYNES'İN YAŞAMI VE İKTİSADİ DÜŞÜNÇESİNİN GELİŞİMİ

Mehmet TOMANBAY *

ÖZ

John Maynard Keynes makro ekonominin temellerini atan ve Keynesyen İktisat olarak da bilinen iktisadi düşüncenin kurucusudur. Pırlıtlı bir eğitim ve çalışma yaşamı olan John Maynard Keynes'in iktisadi düşünceleri 1929 Dünya Buhranı ve İkinci Dünya Savaşı'nın neden olduğu büyük iktisadi sorunlarla dolu yıllarda oluşmuştur. İkinci Dünya Savaşı sonrasında yeni bir ekonomik Dünya düzeni kurmak için ABD'nin Bretton Woods kasabasında toplanan ve kasabanın adıyla anılan konferansta İngiltere adına "Keynes Planı"nı sunmuştur. Konferansta ABD'nin Maliye Bakanı'nın planı kabul edilmiş ancak bu planda da Keynes'in büyük katkıları yer almıştır. Keynes ayrıca, 1929 Dünya Buhranı'na kadar, kriz dönemlerinde piyasanın bozulan dengesinin otomatik olarak düzeleceğini varsayan ve bu nedenle piyasaya hükümetlerin müdahale etmemesini öneren Klasik İktisat okulunun varsayımlarının yanlışlığını ortaya koymuştur. Klasik iktisadın yanlış olduğunu gösterdiği serbest piyasacı varsayımları yerine hükümet müdahalesiyle ekonomide bozulan dengelerin uzun süre beklemeden yeniden kurulabileceğini ve böylelikle makro iktisadi sorunların çözülebileceğini savunan varsayımlar geliştirmiş ve Keynesgil İktisadın temellerini atmıştır.

JOHN MAYNARD KEYNES'S LIFE AND THE DEVELOPMENT OF ECONOMIC THOUGHTS

ABSTRACT

John Maynard Keynes laid the groundwork for the basis of macro economics and founded the economic school of thought that has come to be known as Keynesian economics. Keynes, who had a prolific educational and professional life, first conceived his works on economic thought during the Great Depression of 1929 and during the period of enormous economic turmoil that led to World War II. After World War II, at the Bretton Woods conference, which was named after the town in the USA where it was held -for the purpose of establishing a new economic world order, John Maynard Keynes presented the "Keynes Plan" on behalf of England. At the conference, the United States Secretary of the Treasury's plan was passed; however, Keynes contributed greatly to it. Additionally, up until the Great Depression of 1929, Keynes continued to challenge the Classical School of Economics which proposed that markets would self-correct during times of crisis and that government intervention was not necessary. Instead of free market theories of classical economics that proved to be flawed, Keynes developed a new theory that with government intervention, market stability could be reestablished and macro economic problems could be solved and thus sowed the seeds of Keynesian economics.

* Prof.Dr., Ufuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası Ticaret Bölümü Başkanı, mtomanbay@yahoo.com

GİRİŞ

John Maynard Keynes 5 Haziran 1883 tarihinde İngiltere'nin Cambridge kentinde doğmuş ve 26 Nisan 1946'da 63 yaşında Sussex'de ölmüş ünlü bir İngiliz iktisatçısıdır. Daha sonraları Keynesyen iktisat (Keynesian economics) olarak tanımlanan ve makro ekonominin temellerini atan iktisadi düşüncenin kurucusudur. Eğitimli ve gelir düzeyi yüksek bir ailede doğan Keynes'in babası John Neville Keynes de Cambridge Üniversitesinde politik iktisat ve mantık dersleri veren bir iktisat profesörüdür. Annesi Florence Ada Keynes ise toplumsal reformlara önem veren, bu konularda yazılar yazan ve kasabasında ilk kadın belediye başkanı olan aydın bir kişidir.

EĞİTİMİ

Eğitimli bir ailede yaşama başlayan Keynes 7 yaşına geldiğinde Cambridge'in ünlü ilkokullarından önce Perse Okulu'na (Perse School) ve iki yıl sonra da Aziz Faith's Okulu'na devam etti. Aynı esnada evde de özel dersler alıyordu. Devam ettiği her iki okulda da sınıf arkadaşlarından daha pırıltılıydı ve özellikle de Matematiğe özel bir yeteneği olduğu anlaşılıyordu. Bu özel yeteneğini daha eğitiminin ilk yıllarında olmak üzere aldığı ödüllerle de göstermeye başlamıştı. İlk matematik ödülünü 1894 yılında daha 11 yaşında iken kazandı. 1897 yılı geldiğinde ise sadece 13-19 yaş arası erkek çocukların kabul edildiği İngiltere'nin en seçkin okullarından olan Eton Kolejinin sınavını kazandı ve eğitimine orada devam etmeye başladı. Eton Kolejinde matematik, tarih ve eski Yunan ve Latin edebiyatı konularında çok başarılı bir eğitim dönemi yaşadı. Matematik konusundaki ikinci ve üçüncü ödüllerini de 1899 ve 1900 yıllarında Eton Kolejinde kazandı. Ancak sadece matematikte iyi değildi. İngiliz edebiyatı ve tarih konularında da ödüller kazanıyordu. Bir yandan da daha 12 yaşında iken başladığı eski kitap biriktirme alışkanlığını sürdürüyordu. 1902 yılında 19 yaşına geldiğinde 329 eski, antik kitabı olan bir koleksiyona sahipti. Lise eğitimini aynı yıl bitirdi ve burs kazanarak, Cambridge Üniversitesine bağlı King Kolejine (King's College) matematik alanında üniversite diploması almak için kayıt oldu. Cambridge Üniversitesinde başarılı bir eğitim süreci geçiren Keynes, 1905 yılı Mayıs ayında matematik diploması alarak üniversiteden mezun oldu. Keynes, matematiğe olan yeteneğinin yanı sıra siyasete de ilgi duyuyordu. Siyasete olan bu ilgisi, bir süre sonra iktisat bilimine de eğilmesine yol açtı. Bu dönemde Cambridge iktisat okulunun da kurucusu olan ünlü iktisatçı Alfred Marshall ve gene Üniversitenin bir diğer ünlü iktisatçısı A.C. Pigou ile de tanışmıştı. Onların da teşvikiyle resmi öğrenci statüsü olmadan bir yıl boyunca Marshall ve Pigou'dan dersler alarak ve onlarla çalışarak iktisat bilgisini derinleştirdi. Aynı sıralarda Cambridge Birliği'nin ve Cambridge Üniversitesi Liberaller Kulübü'nün de başkanlıklarını yürütmeye başlamıştı.

ÇALIŞMA YAŞAMI VE İKTİSADİ DÜŞÜNÇESİNİN GELİŞİMİ

1906 yılına geldiğinde iş yaşamına atıldı ve Londra'da devlet memuru oldu. Hindistan ile ilgili devlet biriminde ticaret, gelir gibi konularda istatistiki çalışmalar yapıyordu. Yaptığı işten başlangıçta memnundu. Ancak iki yıl çalıştıktan sonra bu işten sıkıldı ve 1908 yılında istifa ederek Cambridge Üniversitesine geri döndü. Babasının ve Arthur Pigou'nun maddi ve

manevi desteği ile "olasılık kuramı" (probability theory) üzerinde çalışmaya başladı. Ocak 1909'da da çalışmasını "Olasılık Üzerine Bir İnceleme" (A Treatise on Probability) başlığıyla Üniversite yönetimine başarıyla sundu ve Cambridge'e okutman olarak kabul edildi. Okutman unvanını aldıktan sonra Para, Fiyat ve Kredi konularında dersler vermeye başladı ve iktisat alanında çalışmalarını daha da yoğunlaştırdı. 1909 yılının Mayıs ayında indeks rakamları üzerine yaptığı çalışmasıyla Adam Smith ödülünü kazanarak ödülleri bir yenisini daha ekledi. 1912 yılına geldiğinde ise İngiltere'de "Kraliyet Ekonomi Topluluğu" (Royal Economic Society) tarafından yayınlanan ve iktisat biliminin gelişimine büyük katkıları olan prestijli "Ekonomi Dergisi"nin (Economic Journal) editörü oldu. Bu ünlü derginin editörlüğünü 1912 yılından 1944 yılına kadar uzun bir süre sürdürerek Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sırasında kesintisiz yayınlanmasını sağladı. 1913 yılında ilk önemli kitabını yayınladı. Kitabının adı "Hindistan Parası ve Maliyesi" idi (Indian Currency and Finance). Bu kitabını 1906 ve 1908 yılları arasında iki yıl memur olarak çalıştığı birimde elde ettiği bilgi ve deneyimlerinden yararlanarak yazdı.

Temmuz 1914 de Birinci Dünya savaşı başlamıştı. Gelen bir davet üzerine Keynes, 1915 yılı başında Cambridge Üniversitesinden izin alarak ayrıldı ve İngiltere Hazine'sinde danışman olarak çalışmaya başladı. Hazine'deki başarılı çalışmaları nedeniyle de savaş sonrası Fransa'da, Versay (Versailles) Sarayında toplanan barış konferansında, İngiltere delegasyonunda baş hazine temsilcisi olarak yer aldı. Versay Barış Antlaşmasının kimi maddeleri üzerinde diğer üyelerle düştüğu derin görüş ayrılıkları nedeniyle bir süre sonra delegeasyondan istifa etti. İstifasından sonra 1919 yılında yayınladığı ve birçok dile çevrilen, görüşleriyle birlikte ağır ve sert eleştirilerini içeren, "Barışın Ekonomik Sonuçları" (The Economic Consequences of Peace) adlı kitabı nedeniyle bir anda Dünya çapında ünlendi. Bu ünlenme ile birlikte hem İngiltere'de hem de uluslararası düzeyde, ekonomik sorunlarda görüşlerine başvurulan ilk isimlerden birisi oldu. John Maynard Keynes, kitabında savaş sonrası Almanya'dan istenen ağır savaş tazminatlarını eleştiriyor ve bu savaş tazminatlarının Almanlarda intikam duygularını güçlendirerek ileride daha büyük sorunlara yol açacağını öngörüyor ve bunun için de savaş tazminatlarının azaltılmasını öneriyordu. Nitekim, bu görüşleri Almanya'nın Hitler'in başkanlığında İkinci Dünya Savaşını başlatmasıyla doğrulanmış oldu.

Bu sıralarda 1909 yılında okutman olabilmek için sunduğu tezi üzerinde tekrar çalışmaya başlamıştı. Gözden geçirdiği tezini 1921 yılında "Olasılık Üzerine Bir İnceleme" başlığıyla yayınladı. Kitabı bilginin kökenlerini araştırdığı ve matematik kullandığı ilk ve en temel çalışmasıdır. Bu alışması alanında öncü bir kitap olarak kabul edilmektedir. John Maynard Keynes 1923 yılında "Ulus" (Nation) adlı dergide savaşın ekonomik rehabilitasyonu, finansman ve yatırım gibi konularda haftalık makaleler yazmaya başladı. Bu makalelerinden birisinde faiz oranlarını arttıran İngiltere Merkez Bankasının büyük bir yanlış yaptığını yazdı. Aynı yılın sonuna doğru da Kasım 1923'de "Para Reformunun Yolu" (A Tract on Monetary Reform) adlı kitabını yayınlayarak altın para sisteminden vazgeçilmesini ve para reformu yapılmasını önerdi. Keynes'e göre deflasyon yerine devalüasyon daha doğru bir tercihti. Paranın dış değerinde istikrar yerine iç piyasada fiyatlarda istikrar tercih edilmeliydi. Bu sıralarda İngiltere'de işsizlik bir milyonu geçmişti. Bunun üzerine Ulus adlı dergide 1924

yılında yayınladığı "İşsizlik İçin Köklü Bir Çözüme Gereksinim Var mı" adlı makalesiyle Keynes, Hükümetin ekonomiyi canlandırmak için yollara, konutlara ve elektrik şebekesine 100 milyon Pound harcaması gerektiğini yazdı. Ulusal tasarrufların, İngiltere dışı yerine İngiltere'nin içinde yatırımlara harcanması da bir başka önemli önermesiydi. Kısacası Keynes, artık piyasada "bırakınız yapsınlar" (laissez faire) döneminin bitmesini ve hükümetlerin piyasaya müdahale etmesini önermeye ve ileride yazacağı ünlü kitabının kuramsal temellerini oluşturmaya başlamıştı. Sosyalist düşünceye benzer şekilde hükümetlerin piyasaya müdahalesini savunmakla birlikte Keynes hiç bir zaman sosyalist olmadı. Ömrü boyunca İngiliz Liberal Partisine üye Kapitalist sistemi savunan bir liberaldi. Kasım 1924'de Cambridge Üniversitesinde Sidney Küresel Vakfı adına verdiği bir konferansında "Eğer akıllıca yönetilirse Kapitalist sistem ekonomik hedeflere varmak için şu andaki varolan diğer sistemlerden çok daha etkili, işlevsel bir ekonomik sistemdir" demişti. Bu nedenle esas amacı, para politikasından daha etkili olduğunu düşündüğü vergiler ve hükümet harcamalarından oluşan maliye politikası aracılığıyla, piyasanın optimal halde işleyişini sağlamaktı. Bu düşünceleri ve geliştirmeye başladığı iktisadi kuramları aracılığıyla Keynesyen İktisatın temellerini atıyordu.

John Maynard Keynes 4 Ağustos 1925 tarihinde Rus balerin Lydia Lopokova ile evlendi. Çocukları olmadı. 1924 yılında Cambridge Üniversitesini oluşturan 31 kolejden birisi olan Kral Koleji'ne (King's College) muhasebe müdürü olmuştu ve aynı zamanda da Üniversitede akademik çalışmalarını sürdürüyor, dergilerde makaleler yazıp editörlük görevlerini yerine getiriyordu. Özellikle Birinci Dünya Savaşı sonrasında İngiltere büyük bir ekonomik durgunluğa girmiş, işsizlik yüzde 20'leri geçmişti. Çalışmalarını bu ekonomik krizden nasıl çıkılacağı ve işsizliğin nasıl azaltılacağı konularına yoğunlaştırmıştı. Bu çalışmalarını sırasında bir kaç yıl sonra yayınlayacağı "Para Üzerine Bir İnceleme" (Treatise of Money) adlı önemli yapıtında savunduğu düşüncelerini de geliştiriyordu. 1929 yazında da bu çalışmalarının da katkısıyla sosyal bilimlerde akademik çalışmalarını destekleyen devlet destekli ünlü ve itibarlı kuruluş olan İngiliz Akademisi'ne (British Academy) üye kabul edildi.

1929 yılında ABD'de borsanın çökmesiyle tetiklenen ve tüm dünyayı etkileyen Büyük Buhran yani küresel ekonomik kriz başlamıştı. Bu gelişme üzerine bir süre sonra Keynes önce İngiliz Hükümetinin oluşturduğu Macmillan Finans ve Sanayi Komitesine, sonra da Ekonomik Danışma Konseyine uzman olarak davet edildi ve çalışmaya başladı. 1930 yılının ilk aylarında yazdığı yazılarında, içine girilen ekonomik krizin çok ciddi bir uluslararası kriz olduğu tanısını ilk koyan ve alınacak önlemlerin de çok ciddi, aktif ve kararlı politikalar olması gerektiğini söyleyen iktisatçılardandır. Keynes, 1930 yılının Aralık ayında ünlü yapıtı Para Üzerine Bir İnceleme'yi iki cilt olarak yayınladı. Bu çalışmasının ana konusu yatırım ve tasarruf ayrımını yaparak, işlevlerini ayrıntılı incelemek idi. Keynes bu kitabında, bir ekonomide yatırımların tasarruflardan fazla olması durumunun enflasyona neden olacağını, aksine tasarrufların yatırımlardan daha fazla olması durumunda da ekonominin daralacağını ve durgunluğa gireceğini belirtti. Bu saptamasından sonra da makro ekonominin temel önermelerinden birisi haline gelen ünlü önerisini yaptı. Keynes'e göre bir ekonomik durgunluk ortamında tasarruflar değil, harcamalar özendirilmeliydi. Oysaki o ana kadar egemen olan görüş, depresyon ortamlarında tutumlu olmak ve tasarrufları arttırmaktı. Bu

konuda söylediği ünlü sözü "Özel girişimcileri yönlendiren motor, tasarruf değil kârdır" sözüdür. Keynes'in özellikle para konusunda geliştirdiği görüşlerinde, Cambridge'de öğrenciyken ilk iktisat derslerini aldığı ünlü iktisatçılar Marshall ve Pigou'nun etkileri olduğu açıktır.

1931 yılının Mayıs ayında Chicago Üniversitesinin daveti üzerine ABD'ye gitti ve Amerikan ekonomisini ve Büyük Buhranı daha yakından inceleme olanağı buldu. 1934 yılında ABD'yi tekrar ziyaret etti ve bu ziyaretinde Başkan Roosevelt ile de görüştü ve tüm dünyayı kasıp kavurmaya devam eden ve özellikle ekonomide büyük bir daralma ve durgunluğa yol açan buhranla ilgili incelemelerini daha da derinleştirdi. Birinci savaş sonrası İngiltere'de yaşanan durgunluk ve sonrasında da dünya çapında yaşanan ekonomik buhrandan edindiği deneyimler ve edindiği bilgiler ışığında sonraları çok ünlenen ve makro ekonominin temellerini atan yapıtı üzerinde çalışıyordu. Bu çalışmaları daha sonra Büyük Buhrana sosyalist olmayan bir çözüm şeklinde somutlaştı.

Anlaşılaacağı üzere John Maynard Keynes'in iktisadi düşüncelerinin gelişiminde yaşadığı dönemde dünya ekonomisinde yaşanan krizlerin önemli etkisi olmuştur. Bir yandan 1929 Büyük Dünya Buhranının ve diğer yandan da İkinci Dünya Savaşının dünya ekonomisinde yarattığı yıkımlar ve büyük iktisadi sorunlar Keynes'in iktisadi düşüncelerinin ve kuramlarının oluşumunda büyük etki sahibidir. İngiltere'nin de kendisini koruyamadığı ve olumsuz etkilerini ciddi şekilde yaşadığı her iki olayda da Keynes'in İngiliz devletinde önemli görevlerde bulunması yaşanan sorunlara çözüm üretebilmesinde kendisine çeşitli fırsatlar yaratmıştır. Zekâsı ve entelektüel birikimi sayesinde yaşanan büyük iktisadi sorunlara edindiği deneyimlerinin de sayesinde önemli kuramsal çözümler üretebilmiştir.

KEYNESGİL DÜŞÜNCENİN TEMELLERİ

John Maynard Keynes 1934 yılının sonlarına doğru, kendisine gerçek ününü kazandıran ve makro iktisatın kurucu kitabı unvanını kazanan "İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Kuramı" (The General Theory of Employment, Interest and Money) adlı yapıtının ilk taslağının yazımını bitirdi. Taslak halindeki kitabının kopyalarını görüşlerine güvendiği bilim insanlarına gönderdi ve eleştirilerini aldı. Bu eleştiriler çerçevesinde düzenlediği ikinci taslağını da, yapıtını daha da geliştirmek için, tekrar güvendiği dostlarının görüşlerine sundu ve son düzeltmelerini de yaparak kitabını 1936 yılının Şubat ayında yayınladı. 1929 yılında başlayan ve dünyayı saran büyük ekonomik krizle ilgili gözlemlerinden, yaşanan deneyimlerden çıkardığı çözümlerini ve makro ekonomik politika önerilerini içeren kitap yayımlandıktan sonra Keynes'in başyapıtı olarak iktisat tarihinde yerini aldı. Keynes başyapıtında, ekonomide durgunluğun ve dolayısıyla da işsizliğin nedenlerini araştırıp, çözüm önerileri ve politikaları geliştirdi. Bu çalışmasında esas olarak Klasik İktisat Okulunun piyasa mekanizmasının işleyişi ile ilgili temel varsayımlarının yanlışlığını ortaya koydu.

Adam Smith ve diğer Klasik iktisatçılar tarafından serbest piyasa mekanizması ile ilgili oluşturulan ve Keynes tarafından yanlışlığı ortaya çıkarılan üç temel varsayım sırasıyla şunlardır:

- Piyasada esas olan tam istihdamdır.
- Piyasada rekabete dayalı doğal bir düzen ve otomatik bir denge mekanizması vardır.
- Para değişim amacı olması dışında iktisadi sonuçlar yaratmayan nötr bir şeydir.

Bu varsayımlar sonrasında klasik iktisatçılara göre; ekonomi tam istihdam düzeyinden herhangi bir nedenle uzaklaşsa bile hiç müdahaleye gerek olmadan piyasanın doğal düzeni işlemeye başlar ve bir süre sonra otomatik olarak denge sağlanır, ekonomi tekrar tam istihdam düzeyine ulaşır. Yani Klasik iktisatçılara göre hükümetler piyasaya hiçbir şekilde müdahale etmemeliler, piyasada tam anlamıyla “bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler” (laissez faire, laissez passer) ilkesi tam anlamıyla geçerli olmalıdır. Bu varsayımlar altında klasik iktisatçılar, hükümet tarafından müdahale edilmeden tam istihdama ulaşılması sonrasında ekonomideki durgunluk, işsizlik, enflasyon gibi sorunların kendiliğinden ortadan kalkacağını savunuyorlardı. Ancak 1929 Dünya Buhranı bu varsayımların geçerli olmadığını gösterdi. Geçen uzun yıllara rağmen ekonomi bir türlü otomatik olarak tam istihdama ulaşamadı ve işsizlik, durgunluk sorunları çözülemedi. John Maynard Keynes, ünlü başyapıtında ortaya koyduğu görüşleri ile klasik iktisatçıların bu varsayımlarının yanlış olduğunu belirterek kendi varsayımlarını ortaya koydu. Keynesyen iktisat olarak da tanımlanan bu görüşleri ile Keynes'e göre; piyasada egemen olan durum tam istihdam değil eksik istihdamdır. Ekonomiyi otomatik olarak tam istihdama getirecek bir doğal düzen yoktur. Para ise nötr bir değişim aracı değil, önemli bir iktisadi politika aracıdır. Dolayısıyla özel harcamaların ciddi şekilde azaldığı büyük bir durgunluğa giren ve işsizlik gibi ciddi sorunların yaşandığı ekonomik ortamlarda hükümetler, para ve maliye politikaları aracılığıyla ekonomiye müdahale etmeliler, özel sektörün harcama yapmaması nedeniyle azalmış olan yatırımları, piyasada dolaşımda bulunan para arzını arttırarak canlandırmalılar ve ekonominin tam istihdama yaklaşmasına yardımcı olmalıdırlar. Bu görüşünü Keynes iktisat yazınına geçen ünlü deyişle savundu: "Hükümetler iktisadi sorunları piyasanın uzun dönemde çözmesini beklemek yerine kısa dönemde piyasaya müdahale ederek çözmeliler. Çünkü uzun dönemde hepimiz ölüyoruz". Anlaşılacağı üzere Keynes kuramının ana ilkesi; tüketicilerin yani hane halklarının, üreticilerin yani firmaların ve devletin yaptığı harcamalardan oluşan toplam talebin ekonomiyi yönlendiren en önemli güç olduğu ve bu gücün sorunları çözmek için kısa dönemde devlet eliyle etkin hale getirilmesidir. Toplam talep yetersiz olduğu zaman yani toplam arzdan az olduğu zaman işsizlik ortaya çıkar. Bu nedenle maliye politikaları aracılığıyla toplam talep artmalı, yatırımlar hızlandırılmalı ve neticesinde işsizlik ortadan kaldırılarak tam istihdam koşulları oluşturulmalıdır. Keynes'in tam bu noktada iktisat yazınına makro politikalar açısından tanımlayarak kazandırdığı "çoğaltan mekanizması" (multiplier) çalışmaya başlar. Keynes, iktisat yazınında daha önceleri de bilinen ancak çok da iyi tanımlanmamış olan çoğaltan kavramını sistemleştirip geliştirerek yapılacak devlet ya da hükümet harcamalarının, çıktıyı yani ülkenin toplam üretimini çoğaltan etkisiyle, harcamalardan daha da fazla arttıracaklarını ortaya koymuştur. Devletin harcamalara yani toplam talebe müdahalesiyle oluşan tam istihdam sonrasında da piyasa mekanizması daha rahat ve serbestçe işlemeye başlayacaktır.

John Maynard Keynes'in önceleri kuşkuyla yaklaşılan, işsizliği azaltarak tam istihdamı sağlamak için önerdiği serbest piyasaya müdahaleci yaklaşımları, özellikle ikinci dünya

savaşı sonrasında ciddi şekilde kabul gördü ve hemen bütün kapitalist ülkeler tarafından uygulanmaya başlandı.

1939 yılında İkinci Dünya Savaşı başlamıştı. Savaşın başlamasından bir süre sonra (How the Pay for the War) adlı küçük bir kitap yayınladı. Bu kitabında da savaş esnasında oluşabilecek enflasyon tehlikesini engellemek için faiz oranlarının düşük tutulmasını ve zorunlu tasarrufların da enflasyonu önlemek amacıyla kullanılmasını önerdi. 1940 Temmuz'unda da İngiltere hazinesine Hükümet danışmanı olarak atandı. Ekim 1941'de de İngiltere Bankası yönetim kuruluna seçildi. Bu çalışmalarını sırasında savaş sonrası oluşturulması planlanan Dünya Ekonomik Sistemi için çeşitli öneriler tartışılıyor ve bunlara Keynes ciddi katkılarda bulunuyordu. Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası (WB) ve Bretton Woods'da nasıl oluşturulması tartışılan uluslararası döviz yönetimi sistemi John Maynard Keynes'in katkılarıyla bu tartışmalarda şekillenmeye başlamıştı. 1942 yılının Mayıs ayında Manchester Üniversitesi, yaptığı çalışmalarını nedeniyle kendisine Hukuk Doktoru unvanını verdi. Bir süre sonra da İngiltere Parlamentosunun Lordlar Kamarasına Tilton Baronu Keynes unvanıyla seçilerek onurlandırıldı. Liberal parti üyesi olduğu için Lordlar Kamarasında Liberal partililerle oturdu.

BRETTON WOODS KONFERANSI VE KEYNES'İN KATKISI

İkinci Dünya savaşının sonuna yaklaşılmaya başlandığı sıralarda Keynes, 1943 yılında ABD'ye önemli bir gezi yaptı. Bu gezisinde ABD Hazinesinin baş ekonomisti Harry Dexter White ile görüşmelerde bulundu. İki önemli ekonomist savaş sonrası yeni bir uluslararası ekonomik sistem oluşturulması için bir süre sonra toplanacak Bretton Woods konferansında yapılacaklar hakkında görüş alışverişinde bulunuyorlardı. Daha sonra toplanan Bretton Woods konferansında iki farklı plan ile karşı karşıya geleceklerdi.

1944 Haziran'ında Bretton Woods Konferansına İngiltere adına katılmak için tekrar ABD'ye gitti. Konferansa White ve Keynes yeni dünya düzeni için birer plan sundular. Bretton Woods konferansında savaştan güçlü çıktığı için Dexter White'ın ABD adına yaptığı öneri kabul görecekti. Bununla birlikte Keynes, Dexter White ile yaptığı dostane görüşmeler sonunda White'ı ikna ederek kendi görüşlerinin büyük kısmını White planı içine dahil etmiş ve savaş sonrası kurulan yeni ekonomik düzene imzasını atmıştı. Konferans için ABD'de bulunduğu sırada gerçekleştirdiği yoğun ve yorucu çalışmalar sağlığını da olumsuz etkilemeye başlamıştı. Bu nedenle konferans çalışmalarını sırasında hafif bir kalp krizi geçirdi. Daha sonra İngiltere'ye dönen Keynes 1946 yılının Şubat ayında bu sefer savaştan ekonomisi büyük miktarda tahrip olmuş çıkan İngiltere'ye ABD yardımı alabilmek ve bu konuda görüşmelere katılmak için tekrar gitti. Ancak savaş sonrası sorunlar hakkında ABD ve İngiltere arasında derin görüş ayrılıkları vardı. ABD, İngiltere'ye yardım etmek istemiyordu. Keynes ise ülkesi için ABD'yi ikna etmeye çalışıyor ve bu nedenle çok yoruluyordu. Bir toplantıdan Washington'a dönerken trende tekrar ciddi bir kalp krizi geçirdi. Hemen İngiltere'ye döndü. Seyahatler ve toplantılar Keynes'i çok yormuştu. Bu fırtınalı, yoğun ve yorucu çalışmalarla dolu yaşamına kalbi daha fazla dayanamı ve 21 Nisan 1946'da evinde yatağında yaşama veda etti.

SONSÖZ

Modern makro ekonominin kurucusu olan Keynes, Genel Teori adlı başyapıtındaki görüşleri ile İktisat biliminde bir devrim yarattı ve hükümetlerin iktisadi politikalarını değiştirmelerine neden olan 20. yüzyılın en etkileyici iktisatçıları arasına girdi. Geliştirdiği makro ekonomik görüşleri ile neo-klasik iktisadi düşüncenin egemenliğini yıkmış ve makro ekonomik ilişkilerin mikro ekonomideki karşılıklarından çok farklı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Hükümetlerin ikinci dünya savaşı sonrasında 1980'lere kadar durgunluk (resesyon), işsizlik, enflasyon gibi makro ekonomik sorunları çözebilmek için uyguladıkları politikalar Keynesgil politikalar olmuştur. 1980 başlarında ise merkezleri Washington'da bulunan Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu ve ABD Hazine Bakanlığı'ndan oluşan üç önemli kuruluş "deregülasyonlar" kavramı ile piyasaya hükümet müdahalelerine karşı çıkan liberal politikaları ülkelere önermeye başlamışlardır. Washington Uzlaşması (Washington Consensus) olarak adlandırılan bu serbest piyasa politikaları sonrasında hükümetler uzunca bir süre Keynesgil müdahaleci politikalara başvurmaktan kaçınmışlardır. Ancak 2008 yılında ABD'de başlayan ve kısa bir süre içinde tüm dünyayı etkileyerek büyük bir durgunluğa yol açan küresel ekonomik kriz yeniden Keynesgil müdahaleci politikaların hatırlanmasına neden olmuştur. ABD başta olmak üzere ekonomik krizden etkilenen birçok ülke ekonomilerini durgunluktan çıkarabilmek için Keynesgil politikalar ile piyasalara müdahale etmişler ve halen de etmeye devam etmektedirler. Dolayısıyla, John Maynard Keynes geliştirdiği iktisadi görüşleri ile yaşamaya ve etkisini sürdürmeye devam etmektedir. Ölümü sonrasında ünlü The Times dergisi anısına çıkardığı sayısında Keynes'i şu sözle andı: "Keynes'le kıyaslanabilir etkide bir iktisatçı bulmak istiyorsanız, ancak Adam Smith'i bulabilirsiniz".

John Maynard Keynes yaşamında çok sayıda yapıta imza attı. Çok sayıda makale ve kitap yazdı. Bunların başlıcaları şunlardır:

- Hindistan Parası ve Finansmanı 1913
- Almanya'da Savaş Ekonomisi 1915
- Barışın Ekonomik Sonuçları 1919
- Olasılık Üzerine Bir İnceleme 1921
- Para Reformunun Yolu 1923
- Bırakınız Yapsınlar'ın Sonu 1926
- Para Üzerine Bir İnceleme 1930
- 1930'un Büyük Çöküşü 1931
 - Refahın Araçları 1933
 - İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Kuramı 1936

SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA

Clark, Peter (1988), **The Keynesian Revolution in the Making, 1924-1936**, New York, Oxford University Press

Crooks, Ed (17 Ekim 2008) “Man in the News: John Maynard Keynes” **Financial Times** , <https://www.ft.com/content/a754a046-9c79-11dd-a42e-000077b07658> (Erişim tarihi 14.05.2017)

David Chambers (14 Ocak 2016), Great Economist;Poor Currency Trader, **University of Cambridge**, <http://www.cam.ac.uk/research/news/john-maynard-keynes-great-economist-poor-currency-trader> (Erişim tarihi 15.05.2017)

Dillard, Dudley (1948), **The Economics of John Maynard Keynes: The Theory of a Monetary Economy**, London, Crosby Lockwood and Son

Hession, Charles H. (1984), **John Maynard Keynes: A Personal Biography of the Man Who Revolutionized Capitalism and the Way We Live**, New York, Mac Millan

John Maynard Keynes:1883-1946 (31 Mayıs 2013) **Armstrong Economics**, <https://www.armstrongeconomics.com/research/economic-thought/by-author/keynes-john-maynard/> (Erişim tarihi 13.05.2017)

John Maynard Keynes:British Economist (t.y.) **Encyclopedia Britannica**, <https://www.britannica.com/biography/John-Maynard-Keynes> (Erişim tarihi 15.05.2017)

John Maynard Keynes, Economist and Investor (2017), **John Maynard Keynes** <https://www.maynardkeynes.org/> (Erişim tarihi 15.05.2017)

John Maynard Keynes (t.y.) **The Concise Encyclopedia of Economics**, <http://www.econlib.org/library/Enc/bios/Keynes.html> (Erişim tarihi 15.05.2017)

John Maynard Keynes (26 Kasım 2013) **The Economist**, <http://www.economist.com/blogs/freeexchange/2013/11/keynes-from-the-archives> (Erişim tarihi 13.05.2017)

John Maynard Keynes:Biography (t.y.) **The Famous People**, <http://www.thefamouspeople.com/profiles/john-maynard-keynes-191.php> (Erişim tarihi 14.05.2017)

John Maynard Keynes (1920), **The Economic Consequences of the Peace**, Harcourt, Brace and Howe, New York, <https://www.armstrongeconomics.com/library/books/the-economic-consequences-of-the-peace-by-john-maynard-keynes/> (Erişim tarihi, 10.05.2017)

Keynes, John Maynard (1936), **The General Theory of Employment, Interest and Money**, <https://www.marxists.org/reference/subject/economics/keynes/general-theory/index.htm>, (Erişim tarihi 14.05.2017)

Keynes, Milo (1975) Editor, **Essays on John Maynard Keynes**, Cambridge University Press

Lekachman , Robert (1967), **The Age of Keynes**, London, Allen Lane

Mini, Piero (1991), **Bloomsbury and the General Theory**, London, Macmillan

O'Connor, J.J.& E.F. Robertson (Ekim 2003), John Maynard Keynes, **MacTutor History of Mathematics Archive**, <http://www-groups.dcs.st-and.ac.uk/history/Biographies/Keynes.html> (Erişim tarihi 15.05.2017)

Sarwat J., A.Mahmud, C.Papageorgiou (2014), What is Keynesian Economics, **Finance and Development**, 51/3, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2014/09/basics.htm> (Erişim tarihi 13.05.2017)